

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного
факультету Олещенко Т.О.
(підпис)
« 31 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

«Психологічна допомога особистості»

освітнього рівня магістр

(назва освітнього рівня)

галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності **053 Психологія**

(код і назва спеціальності)

ОПП «Практична психологія»

Шифр за навчальним планом ВВ2.01

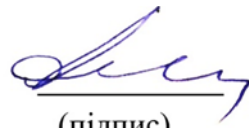
Київ – 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми *«Психологічна допомога особистості»*, затверджена Вченою радою УДУ імені Михайла Драгоманова

Розробник: *Євтушенко І.В.*, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології педагогічного факультету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології «30» серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Митник О.Я.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікровикладання, інверсії, емпатії Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань.
Спеціальність (код, назва) 053 «Психологія» («Практична психологія» (1 рік 4 місяці))	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній ступінь: «магістр» (освітньо-професійна програма)	Лекції:		
	8	6	
	Семінарські (практичні) заняття:		
вибіркова	6	6	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-й	Індивідуальна робота:		Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ
	Самостійна робота:		
Семестр: 3-й			
Тижневе навантаження (год.) 2 год - аудиторне	76	78	Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - укр.	31%:69%	16% : 84%	

Предметом вивчення є теоретико-методологічні проблеми надання психологічної допомоги різним верствам населення. У рамках курсу розглядаються питання щодо формування знань про теоретико-методологічні засади надання психологічної допомоги: законодавчих та нормативних основ забезпечення діяльності психолога у різних сферах надання психологічної допомоги.

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст освітнього компоненту «Психологічна допомога особистості» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Психодіагностика»,

«Психологічне консультування», «Соціальна психологія», «Психологія особистості та персонологія», «Консультативна психологія та основи психокорекції».

Мета і завдання освітнього компоненту

Метою є забезпечення особистісної готовності студентів до професійної діяльності через формування у них системи наукових понять та науково впорядкованих базових уявлень про сутнісні аспекти організації психологічної допомоги, орієнтація майбутніх фахівців на поєднання теоретичних знань з практичними навичками роботи з людьми, що потребують допомоги.

Основними **завданнями вивчення** освітнього компоненту «Психологічна допомога особистості ка» є:

- Ознайомлення із категоріальним апаратом, методологічними принципами надання психологічної допомоги різним категоріям населення;
- Ознайомитися з основними підходами до організації і діяльності системи надання психологічної допомоги в різних соціальних сферах;
- ознайомити студентів із основними принципами роботи, етичним кодексом психологів;
- сформуванню уявлень про специфіку психологічної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку у різних типах закладів (освітніх, медичних, соціальних)

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Результати навчання	Компетентності
<p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>Пр5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>Пр13. Здатність визначати та здійснювати психологічні заходи щодо психодіагностики та прогнозування конфліктів у групах, колективах та організаціях; прогнозувати конфліктний “потенціал” особистості щодо ескалації конфліктів; визначати можливі конструктивні й деструктивні наслідки професійних деструкцій та деформацій.</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.</p>

<p>ПР14. Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультаування, психокорекційні технології.</p> <p>ПР20. Здатність орієнтуватися в теоретичних моделях психологічної допомоги, використовувати їх в різноманітних її галузях та різновидах, володіти основними процедурами, техніками та конструктами</p>	
---	--

II. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3** кредити ЄКТС **90** годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні семінарські	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Психосоціальна допомога у кризових ситуаціях.											
1	Тема 1. Специфіка та зміст психологічної допомоги	1,5	1	0,5		8	1	0,5	0,5		8
2	Тема 2. Психосоціальна допомога особистості у кризових ситуаціях.	2,5	2	0,5		10	1	0,5	0,5		10
3	Тема 3. Психотравмуючі чинники надзвичайних	2	1	1		8	2	1	1		10

	ситуацій війни та первинна психологічна допомога.										
4	МКР № 1					2					
Разом за змістовим модулем 1:		6	4	2		28	4	2	2		28
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади психологічної допомоги особистості у надзвичайних та екстремальних ситуаціях											
5	Тема 4. Особливості психологічної допомоги постраждалим залежно від виду надзвичайної ситуації	2	1	1		10	2	1	1		10
6	Тема 5. Психологічні особливості стресового розладу постраждалих у надзвичайних ситуацій	1	0,5	0,5		10	1	0,5	0,5		10
7	Тема 6. Волонтерство як форма соціально-психологічної допомоги.	1	0,5	0,5		10	1	0,5	0,5		10
8	Тема 7. Перша психологічна допомога у епіцентрі надзвичайної ситуації. Екстрена психологічна допомога при гострих стресових станах	2	1	1		10	2	1	1		10
9	Тема 8. Спеціальні випадки надання психологічної допомоги	2	1	1		8	2	1	1		10

10	МКР № 2					2					
Разом за змістовим модулем 2:		8	4	4		50	8	4	4		50
Разом годин:		14	8	6		76	12	6	6		78

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
	<p>Змістовий модуль 1. Психосоціальна допомога у кризових ситуаціях.</p> <p>Тема 1. Специфіка та зміст психологічної допомоги</p> <p>Поняття психологічної допомоги. Основні погляди на визначення поняття «психологічна допомога». Мета надання психологічної допомоги суб'єкту. Поняття особистісної проблематики суб'єкта.</p> <p>Основні завдання, форми та складові психологічної допомоги. Види психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування, психотерапія, психологічна просвіта, психопрофілактика. Індивідуальні та групові форми терапевтичної взаємодії психолога і клієнта: показники до їх застосування, психологічні особливості, переваги і недоліки.</p> <p>Тема 2. Психосоціальна допомога особистості у кризових ситуаціях.</p> <p>Забезпечення психологічної допомоги в роботі соціальних служб з людьми похилого віку та інвалідністю. Особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку. Етапи психосоціальної підтримки людей літнього віку. Розвиток спектру реабілітаційних програм у кризових центрах соціальної допомоги. Проблеми соціально-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю. Психосоціальна допомога при переживанні втрати (смерті). Психосоціальна допомога при переживанні горя. Психологічні особливості</p>	1,5	1
		2,5	2

<p>внутрішньо переміщених осіб. Методи діагностичної і психотерапевтичної роботи з внутрішньо переміщеними особами.</p> <p>Феномен сімейного насильства над дітьми. Види насильств щодо дітей та їх ознаки. Наслідки насильства щодо дитини у сім'ї. Наслідки жорстокого ставлення до дітей. Напрямки психосоціальної роботи з дітьми та молоддю. Методи первинної соціальної профілактики насильства в сім'ї. Соціально-профілактична робота з батьками. Особливості соціально-психологічної допомоги дитині, що пережила насильство.</p> <p>Тема 3. Психотравмуючі чинники надзвичайних ситуацій війни та первинна психологічна допомога</p> <p>Вплив психотравмуючих чинників екстремальних ситуацій війни на різні категорії цивільного населення. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам. Вікові особливості переживання горя. Реакція дітей та підлітків на смерть близької людини. Основні правила поведінки психолога з родичами загиблих. Технології надання психологічної допомоги дітям, постраждалим від надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Базові психотравмуючі чинники бойового та воєнного стресу учасників бойових дій. Гостра психічна або фізична втома. Перевтома. Афективні реакції. Надмірна “передстартова” мобілізація. Недостатня “передстартова” мобілізація. Психологічний шок (стресовий стан, безпосередньо після події). Комунікативні і організаційно-діяльнісні способи надання первинної психологічної допомоги. Психологічний дебрифінг та методи посттравматичного зростання.</p> <p>Змістовий модуль 2. Теоретичні засади психологічної допомоги особистості у надзвичайних та екстремальних ситуаціях</p> <p>Тема 4. Особливості психологічної допомоги постраждалим залежно від виду надзвичайної ситуації</p> <p>Особливості надзвичайних ситуацій соціально-політичного характеру. Психологічні підходи до тлумачення явища тероризму. Психологічний портрет терориста. Тероризм у сучасному світі. Форми і прояви тероризму. Психологічні наслідки тероризму. Психологія жертви. Організація психологічної допомоги заручникам. Психологія масових протестів. Характеристика стихійної</p>	<p>3</p> <p>2</p>	<p>1</p> <p>1</p>
--	-------------------	-------------------

	<p>масової поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Особливості психологічної допомоги постраждалим внаслідок техногенних катастроф (на прикладі аварії на ЧАЕС). Циркуляція чуток. Паніка та інші масові явища. Організація психологічної допомоги постраждалим у вогнищах стихійних лих та катастроф. Психологія надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Психологічні наслідки, викликані воєнними діями. Особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій та цивільному населенню.</p> <p>Тема 5. Психологічні особливості стресового розладу постраждалих у надзвичайних ситуацій</p> <p>Поняття травмуючої ситуації. Вплив стресогенних подій на особистість. Типові реакції на стрес. Чинники, що впливають на особливості реагування на травматичні події. Співвідношення понять стресу, травматичного та посттравматичного стресового розладу. Психологічні особливості стресового розладу постраждалих у надзвичайних ситуацій. Чинники розвитку безпосередніх та віддалених негативних наслідків надзвичайних ситуацій. Періоди розвитку психотравмуючої ситуації. Стадії (фази) процесу переживання психотравмуючих ситуацій. Типи поведінки в надзвичайних ситуаціях. Активна і пасивна форма поведінки людини в надзвичайній ситуації.</p> <p>Тема 6. Волонтерство як форма соціально-психологічної допомоги.</p> <p>Основні форми волонтерської роботи. Психологічна підтримка волонтерів, що працюють з постраждалими. Проблематика та методи роботи волонтерів, які працюють з різними групами населення. Історія волонтерської роботи. Провідні тенденції та ключові завдання волонтерського руху. Особливості роботи волонтерів, що працюють із внутрішньо-переміщеними особами.</p> <p>Тема 7. Перша психологічна допомога у епіцентрі надзвичайної ситуації. Екстрена психологічна допомога при гострих стресових станах</p> <p>Поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги постраждалим у надзвичайній ситуації. Завдання та суб'єкти першої психологічної допомоги, коли та де надається. Особливості, етичні та оперативні правила, загальні принципи надання екстреної</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p>0,5</p> <p>0,5</p> <p>1</p>
--	--	----------------------------	--------------------------------

	<p>психологічної допомоги у епіцентрі надзвичайної ситуації. Взаємодія та координація в ході надання ППД. Основні напрямки роботи психолога в осередку надзвичайної ситуації. Психопрофілактика здорової частини населення, яке опинилося в осередку надзвичайної ситуації.</p> <p>Гострі стресові стани. Ознаки. Завдання. Відновлення контролю. Використання позитивних способів подолання стресового стану Уникання негативних способів подолання стресового стану. Особливості надання психологічної допомоги при маренні та галюцинаціях. Особливості надання екстреної психологічної допомоги при плачу апатії, руховому збудженні, ступорі, агресії, істериці, страху.</p> <p>Тема 8. Спеціальні випадки надання психологічної допомоги</p> <p>Психологічна допомога тривожним суб'єктам. Допомога в реакціях страху і фобіях. Специфіка роботи з людьми, які переживають почуття провини. Зміст психологічної допомоги агресивним, налаштованим вороже та немотивованим клієнтам, а також тим, що висувають підвищені вимоги. Особливості надання психологічної допомоги у випадках переживання втрати, а також людині, що помирає.</p> <p>Психологічна допомога істеричним особистостям, а також у випадках параноїдальних і шизоїдних розладів. Робота психолога з асоціальними особами та людьми, які страждають на алкогольну та наркотичну залежності. Специфіка психологічної допомоги клієнтам із психосоматичними розладами, депресією та суїцидальними намірами.</p>	2	1
--	--	---	---

4.1. Плани практичних занять

Змістовий модуль 1. Психосоціальна допомога у кризових ситуаціях.

Практичне заняття. Тема 1. Специфіка та зміст психологічної допомоги. (1 год)

Поняття психологічної допомоги. Основні погляди на визначення поняття «психологічна допомога». Мета надання психологічної допомоги суб'єкту. Поняття особистісної проблематики суб'єкта.

1. Основні завдання, форми та складові психологічної допомоги.
2. Види психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування, психотерапія, психологічна просвіта, психопрофілактика.
3. Індивідуальні та групові форми терапевтичної взаємодії психолога і клієнта: показники до їх застосування, психологічні особливості, переваги і недоліки.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 2. Тема 2. Психосоціальна допомога особистості у кризових ситуаціях (1 год)

2. Особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку. Етапи психосоціальної підтримки людей літнього віку.
3. Проблеми соціально-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю.
4. Психосоціальна допомога при переживанні втрати (смерті).
5. Психосоціальна допомога при переживанні горя.
6. Психологічні особливості внутрішньо переміщених осіб.
7. Феномен сімейного насильства над дітьми.
8. Види насильств щодо дітей та їх ознаки.
9. Наслідки насильства щодо дитини у сім'ї.
10. Наслідки жорстокого ставлення до дітей.
11. Особливості соціально-психологічної допомоги дитині, що пережила насильство.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 3. Тема 3. Психотравмуючі чинники надзвичайних ситуацій війни та первинна психологічна допомога (1 год)

1. Вплив психотравмуючих чинників екстремальних ситуацій війни на різні категорії цивільного населення.
2. Вікові особливості переживання горя. Реакція дітей та підлітків на смерть близької людини.
3. Основні правила поведінки психолога з родичами загиблих.
4. Технології надання психологічної допомоги дітям, постраждалим від надзвичайних ситуацій воєнного характеру.
5. Базові психотравмуючі чинники бойового та воєнного стресу учасників бойових дій.
6. Гостра психічна або фізична втома. Перевтома. Афективні реакції.
7. Надмірна “передстартова” мобілізація. Недостатня “передстартова” мобілізація.

8. Комунікативні і організаційно-діяльнісні способи надання первинної психологічної допомоги.
9. Психологічний дебрифінг та методи посттравматичного зростання.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Змістовий модуль 2. Теоретичні засади психологічної допомоги особистості у надзвичайних та екстремальних ситуаціях

Практичне заняття 4. Тема 4. Особливості психологічної допомоги постраждалим залежно від виду надзвичайної ситуації (2 год)

1. Психологічні підходи до тлумачення явища тероризму.
2. Психологічний портрет терориста.
3. Психологічні наслідки тероризму.
4. Психологія жертви.
5. Організація психологічної допомоги заручникам.
6. Особливості психологічної допомоги постраждалим внаслідок техногенних катастроф (на прикладі аварії на ЧАЕС).
7. Організація психологічної допомоги постраждалим у вогнищах стихійних лих та катастроф.
8. Психологія надзвичайних ситуацій воєнного характеру.
9. Особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій та цивільному населенню.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 5. Тема 5. Психологічні особливості стресового розладу постраждалих у надзвичайних ситуацій (1 год)

1. Поняття травмуючої ситуації.
2. Типові реакції на стрес.
3. Співвідношення понять стресу, травматичного та посттравматичного стресового розладу.
4. Чинники розвитку безпосередніх та віддалених негативних наслідків надзвичайних ситуацій.
5. Періоди розвитку психотравмуючої ситуації. Стадії (фази) процесу переживання психотравмуючих ситуацій.
6. Типи поведінки в надзвичайних ситуаціях. Активна і пасивна форма поведінки людини в надзвичайній ситуації.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 6. Тема 6. Волонтерство як форма соціально-психологічної допомоги.. (2 год)

1. Основні форми волонтерської роботи.
2. Психологічна підтримка волонтерів, що працюють з постраждалими.
3. Проблематика та методи роботи волонтерів, які працюють з різними групами населення.
4. Особливості роботи волонтерів, що працюють із внутрішньо-переміщеними особами.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 7. Тема 7. Перша психологічна допомога у епіцентрі надзвичайної ситуації. Екстрена психологічна допомога при гострих стресових станах. (2 год)

1. Поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги постраждалим у надзвичайній ситуації.
2. Особливості, етичні та оперативні правила, загальні принципи надання екстреної психологічної допомоги у епіцентрі надзвичайної ситуації.
3. Гострі стресові стани. Ознаки. Завдання.
4. Відновлення контролю.
5. Використання позитивних способів подолання стресового стану
6. Уникання негативних способів подолання стресового стану.
7. Особливості надання психологічної допомоги при маренні та галюцинаціях.
8. Особливості надання екстреної психологічної допомоги при плачу апатії, руховому збудженні, ступорі, агресії, істериці, страху.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

Практичне заняття 8. Тема 8. Спеціальні випадки надання психологічної допомоги.

(2 год)

1. Психологічна допомога тривожним суб'єктам.
2. Допомога в реакціях страху і фобіях.
3. Специфіка роботи з людьми, які переживають почуття провини.
4. Зміст психологічної допомоги агресивним, налаштованим вороже та немотивованим клієнтам, а також тим, що висувають підвищені вимоги.
5. Психологічна допомога істеричним особистостям, а також у випадках параноїдальних і шизоїдних розладів.

6. Робота психолога з асоціальними особами та людьми, які страждають на алкогольну та наркотичну залежності.
7. Специфіка психологічної допомоги клієнтам із психосоматичними розладами, депресією та суїцидальними намірами.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1-9];
- **додаткові:** [1-4].

1.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Розробіть проект програми психологічної допомоги постраждалим від стихійного лиха, катастрофи, терористичного нападу, воєнних дій та ін. (на вибір студента) в епіцентрі надзвичайної ситуації.	Презентація на пр.з.1 (модуль 1)
2.	Групова дискусія на тему «Психологічний супровід особистості в період кризи: зміст та етапи».	Презентація завдань на пр.з.2 (модуль 1)
3.	Розробити буклет для викладача: Психологічні травми війни. Як розпізнати і надати психологічну допомогу студентам	Презентація ситуацій на пр.з.3 (модуль 1)
4	Підготувати презентацію на тему: «Напрямки психологічної допомоги дітям».	Захист проектів на пр.з. 4 (модуль 2)
5.	ІНДЗ. Дібрати психодіагностичний інструментарій для дослідження переживання горя	Презентація ІНДЗ на пр.з. 5 (модуль 2)
6.	Розробити методичні рекомендації щодо підтримки психосоматичного здоров'я психологів в умовах надзвичайних ситуацій	Доповідь на пр.з. 6 (модуль 2)
7	Дібрати діагностичний інструментарій для визначення особливостей переживання кризи.	Презентація ІНДЗ

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та

засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників, написання рефератів.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання до заліку

1. Поняття психологічної допомоги.
2. Основні завдання, форми та складові психологічної допомоги.
3. Види психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування, психотерапія, психологічна просвіта, психопрофілактика.
4. Особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку.
5. Етапи психосоціальної підтримки людей літнього віку.
6. Проблеми соціально-психологічної допомоги в установах інтернатного профілю.
7. Психосоціальна допомога при переживанні втрати (смерті).
8. Психосоціальна допомога при переживанні горя.
9. Методи діагностичної і психотерапевтичної роботи з внутрішньо переміщеними особами.
10. Феномен сімейного насильства над дітьми.
11. Наслідки жорстокого ставлення до дітей.
12. Особливості соціально-психологічної допомоги дитині, що пережила насильство.
13. Вплив психотравмуючих чинників екстремальних ситуацій війни на різні категорії цивільного населення.
14. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам.
15. Вікові особливості переживання горя.
16. Реакція дітей та підлітків на смерть близької людини.
17. Основні правила поведінки психолога з родичами загиблих.
18. Технології надання психологічної допомоги дітям, постраждалим від надзвичайних ситуацій воєнного характеру.
19. Базові психотравмуючі чинники бойового та воєнного стресу учасників бойових дій.
20. Гостра психічна або фізична втома. Перевтома. Афективні реакції.
21. Надмірна “передстартова” мобілізація. Недостатня “передстартова” мобілізація.
22. Психологічний шок (стресовий стан, безпосередньо після події).
23. Комунікативні і організаційно-діяльнісні способи надання первинної психологічної допомоги.
24. Психологічний дебрифінг та методи посттравматичного зростання.
25. Психологічні підходи до тлумачення явища тероризму.

26. Психологічний портрет терориста.
27. Психологія жертви.
28. Організація психологічної допомоги заручникам.
29. Особливості психологічної допомоги постраждалим внаслідок техногенних катастроф (на прикладі аварії на ЧАЕС).
30. Організація психологічної допомоги постраждалим у вогнищах стихійних лих та катастроф.
31. Психологічні наслідки, викликані воєнними діями.
32. Особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій та цивільному населенню.
33. Поняття травмуючої ситуації.
34. Чинники, що впливають на особливості реагування на травматичні події.
35. Психологічні особливості стресового розладу постраждалих у надзвичайних ситуацій.
36. Періоди розвитку психотравмуючої ситуації.
37. Типи поведінки в надзвичайних ситуаціях.
38. Основні форми волонтерської роботи.
39. Психологічна підтримка волонтерів, що працюють з постраждалими.
40. Особливості роботи волонтерів, що працюють із внутрішньо-переміщеними особами.
41. Поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги постраждалим у надзвичайній ситуації.
42. Основні напрямки роботи психолога в осередку надзвичайної ситуації.
43. Гострі стресові стани. Ознаки. Завдання. Відновлення контролю.
44. Використання позитивних способів подолання стресового стану
45. Особливості надання психологічної допомоги при маренні та галюцинаціях.
46. Особливості надання екстреної психологічної допомоги при плачу апатії, руховому збудженні, ступорі, агресії, істериці, страху.
47. Психологічна допомога тривожним суб'єктам.
48. Специфіка роботи з людьми, які переживають почуття провини. З
49. міст психологічної допомоги агресивним, налаштованим вороже та немотивованим клієнтам, а також тим, що висувають підвищені вимоги.
50. Особливості надання психологічної допомоги у випадках переживання втрати, а також людині, що помирає.
51. Психологічна допомога істеричним особистостям, а також у випадках параноїдальних і шизоїдних розладів.
52. Робота психолога з асоціальними особами та людьми, які страждають на алкогольну та наркотичну залежності.
53. Специфіка психологічної допомоги клієнтам із психосоматичними розладами, депресією та суїцидальними намірами..

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів,
------------------------------------	------------------------------

	оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	9	5	45
ІНДЗ	25	1	25
Модульна контрольна робота	15	2	30
максимальна кількість балів			100

Разом за курс: 100 б.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна:

1. Вживання в умовах надзвичайних ситуацій / Волянський П. Б., Барило О. Г., Гур'єв С. О., Долгий М. Л., Євсюков О. П., Іскра Н. І., Михайлов В. М., Потеряйко С. П., Терент'єва А.В. – Х.: ФОП Панов А. М., 2016. – 189 с.
2. Гриневич Є. Г. Комплексна соціально-психологічна та психотерапевтична допомога постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, техногенних аварій та катастроф (загальні принципи, структура, мета й задачі, методичні підходи та заходи) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.psychiatry.ua/articles/paper237.htm>.
3. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В. Л. Зливков, С. О. Лукомська, О. В. Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
4. Кризова психологія.: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. – 383 с.
5. Психологічні наслідки перебування рятувальників у зоні проведення антитерористичної операції: Монографія / За заг. ред. Н. В. Оніщенко, О. В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 543 с.
6. Психологія надзвичайних ситуацій : навчально-методичні матеріали до практичних занять / укладач: Г. Є. Улунова. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 42 с.
7. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 160 с.
8. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. / Загальна ред.: Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
9. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. / Загальна ред.: Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с.

Допоміжна:

1. Життєві кризи особистості: навчальний посібник / О. О. Байєр. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
2. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.
3. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації / Р. А. Мороз. Миколаїв : Іліон, 2016. 224 с.

4. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чапак, Я. Ф. Андрєєва / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту URL: <https://www.mvk.if.ua/cssm/29453>
2. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17#Text>
3. Психолог у надзвичайних ситуаціях URL: https://www.youtube.com/watch?v=0vKJ_KUoANk
4. Психологічна допомога потерпілому внаслідок надзвичайних ситуацій URL: <https://www.sop.com.ua/article/1577-psihologchna-dopomogapoterplomu-vnasldok-nadzvichayno-situats>
5. Психологія екстремальних ситуацій - підручник он-лайн URL: <http://weplib.pp.ua/psihologiya-ekstremalnih-situatsiy-pidruchnikonlayn.html>